



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 356/06-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. novembra 2006 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti E. Kft., Maďarská republika, zastúpenej advokátom JUDr. L. L., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 z 27. apríla 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti E. Kft., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. júla 2006 doručená sťažnosť (z 10. júla 2006) obchodnej spoločnosti E. Kft., Maďarská republika (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. L. L., B., v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie základného práva vlastníť majetok zahŕňajúceho právo na jeho ochranu v zmysle čl. 20 ods. 1 ústavy a porušenie práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol k dohovoru“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 z 27. apríla 2006.

Z obsahu sťažnosti a príloh, ktoré k nej sťažovateľ pripojil, vyplýva, že bývalý Mestský súd v Bratislave (ďalej aj „mestský súd“) ako súd prvého stupňa svojím zmenkovým platobným rozkazom z 20. novembra 1995 č. k. 25 Zm 17/95-33 uložil žalovanému - spoločnosti S., a. s. [po zmene obchodného názvu spoločnosť U., a. s. (ďalej aj „žalovaný“)], aby do troch dní zaplatil žalobcovi (t. j. sťažovateľovi) 246 870 DEM so 6 % úrokom od 5. septembra 1994 do zaplatenia, odmenu vo výške 823 DEM a trovy konania, alebo v tej istej lehote podal odôvodnené námietky.

Žalovaný podal v stanovenej lehote proti tomuto rozhodnutiu námietky. Mestský súd následne rozsudkom č. k. 25 Zm 17/95-103 z 15. júla 1996 zmenkový platobný rozkaz č. k. 25 Zm 17/95-33 ponechal v platnosti. Na základe odvolania žalovaného najvyšší súd prerokoval vec a svojím rozsudkom z 3. apríla 1997 sp. zn. 3 Obo 318/96 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že zmenkový platobný rozkaz zrušil.

Odvolací súd vychádzajúc z ustanovenia § 31 ods. 4 zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový (ďalej len „zákon č. 191/1950 Zb.“) konštatoval, že žalovaný (t. j. spoločnosť S., a. s.) ručil za vystaviteľa zmenky a vyslovil názor, že je právne neopodstatnené, aby si sťažovateľ ako žalobca a vystaviteľ zmenky uplatňoval nárok zo zmenky proti svojmu vlastnému ručiteľovi.

Sťažovateľ napadol toto rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaním. Najvyšší súd ako dovolací súd svojím rozsudkom z 19. septembra 2001 sp. zn. Obdo V. 27/98 zrušil

rozsudok odvolacieho súdu sp. zn. 3 Obo 318/96 z 3. apríla 1997 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dovolací súd nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, že je právne neopodstatnené, aby sťažovateľ ako žalobca a vystaviteľ zmenky uplatnil právo zo zmenky proti svojmu vlastnému ručiteľovi, pretože takéto stanovisko nemá oporu v žiadnom ustanovení zákona č. 191/1950 Zb. Podľa názoru dovolacieho súdu ustanovenie § 47 ods. 1 a 2 zákona č. 191/1950 Zb. oprávňuje navrhovateľa, ako majiteľa zmenky, požadovať plnenie zo zmenky aj voči odporcovi, ako svojmu zmenečnému ručiteľovi.

Odvolací súd, ktorý bol viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, svojím rozsudkom z 29. mája 2003 sp. zn. 3 Obo 312/01 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu z 29. mája 2003 podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). Najvyšší súd v konaní o mimoriadnom dovolaní rozsudkom z 27. apríla 2006 sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu z 29. mája 2003 sp. zn. 3 Obo 312/01 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľ namieta, že rozsudkom najvyššieho súdu z 27. apríla 2006 sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 boli porušené jeho základné práva zaručené v ústave a v listine, ako aj jeho práva vyplývajúce z dohovoru a z dodatkového protokolu k dohovoru.

Najvyšší súd v tomto rozhodnutí vyslovil názor, podľa ktorého: „*V prejednávanej veci je remitent žalobca a tento žalobca je zároveň vystaviteľ zmenky, čím nastala situácia, že je sám sebe zodpovedný za zaplatenie všetkého, na čo má právo zo zmenky (§ 9 zákona). Ak avalista - žalovaný by zmenku zaplatil, v danom prípade žalobcovi - remitentovi, vzniklo by mu tým právo požadovať zaplatenie zmenky od toho istého žalobcu, ale už ako dlžníka - vystaviteľa, za ktorého sa zaviazal žalovaný zmenku zaplatiť.*

Žalobca ako vystaviteľ zmenky preto nemôže úspešne v súdnom konaní uplatňovať práva zo zmenky proti svojmu vlastnému ručiteľovi, ktorým je žalovaný.“

Tento právny názor najvyššieho súdu podľa sťažovateľa zásadne popiera účel a význam ustanovení zákona č. 191/1950 Zb. a logicky ani z nich nevyplýva. Dôvody dovolacieho súdu skutkovú podstatu príslušných ustanovení zákona č. 191/1950 Zb. zjavne nenaplnujú. Preto jeho rozsudok je svojvoľný, teda arbitrárny. Najvyšší súd ustanovenia zákona č. 191/1950 Zb., ktoré by mal v predmetnej veci aplikovať, vôbec neaplikoval a ustanovenia tohto zákona, ktoré aplikoval, vykladal nesprávne.

Právny názor najvyššieho súdu v sťažnosťou napádanom rozsudku, podľa ktorého nastala situácia, že (žalobca) „... je sám sebe zodpovedný za zaplatenie všetkého, na čo má právo zo zmenky (...) Ak (...) žalovaný by zmenku zaplatil, v danom prípade žalobcovi - remitentovi, vzniklo by mu tým právo požadovať zaplatenie zmenky od toho istého žalobcu, ale už ako dlžníka - vystaviteľa, za ktorého sa zaviazal žalovaný zmenku zaplatiť“, podľa sťažovateľa neobstojí. Najvyšší súd podľa neho neprihliadal na iné ustanovenia tohto zákona. Právne následky zaplatenia cudzej zmenky avalistom ako špeciálna úprava obsahuje totiž § 32 ods. 3 zákona č. 191/1950 Zb. Podľa tohto ustanovenia ak zaplatí zmenečný ručiteľ (avalista) zmenku nadobúda práva zo zmenky proti tomu, za koho sa zaručil a proti všetkým, ktorí sú tejto osobe zmenečne zaviazaní. Z tohto ustanovenia zákona je jednoznačné, že avalista nadobúda iba existujúce právo zo zmenky. Ak zo zmenky nevzniklo žiadne právo voči osobe, za ktorú sa zaviazal, avalista si nemôže uplatniť voči tejto osobe regresné právo.

V predmetnom prípade na základe ustanovenia § 31 ods. 4 zákona č. 191/1950 Zb. platí nevyvrátiteľná domnienka, že sa spoločnosť S., a. s. (avalista), zaručila za vystaviteľa (t. j. za sťažovateľa). V danom prípade ide o cudziu zmenku na vlastný rad. Vystaviteľ cudzej zmenky na vlastný rad si v skutočnosti sám pre seba hodlá zabezpečiť vyplatenie zmenskovej sumy. Teda vystaviteľ cudzej zmenky na vlastný rad sa nikdy nestane dlžníkom sebe samému.

Remitent (t. j. prvý majiteľ) cudzej zmenky sa stane zmenečným dlžníkom len vtedy, ak ako indosant prevedie zmenku indosamentom na inú osobu. Až do tohto okamihu neexistuje voči remitentovi právo na zaplatenie zmenky. Sťažovateľ je remitentom

predmetnej zmenky a túto zmenku nepreviedol, preto voči nemu nevzniklo právo na jej zaplatenie. Zaplatením predmetnej zmenky by avalista nenadobudol voči sťažovateľovi práva na jej zaplatenie, nadobudol by iba právo, ktoré má sťažovateľ voči zmenečníkovi.

Nikto nemôže byť zaviazaný sám sebe. Podľa súčasného právneho stavu je remitentom, ako aj majiteľom predmetnej zmenky sťažovateľ. Keďže osoba vystaviteľa a majiteľa tejto zmenky je tá istá osoba, sťažovateľ ako vystaviteľ zmenky nemá voči sebe ako majiteľovi zmenky žiadny záväzok. Preto avalista zaplatením predmetnej zmenky by nenadobudol proti sťažovateľovi ako vystaviteľovi žiadne právo z tejto zmenky.

Dovolací súd pri svojom rozhodovaní v predmetnej veci neprihliadol ani na právnu povahu zmenečného ručenia. Zmenečné ručenie je ručením sui generis, predpoklady, úprava a účinky ktorého sa riadia jedine ustanovením zákona č. 191/1950 Zb., a pre ktoré ani podporne neplatia Občiansky zákonník a Obchodný zákonník.

Podľa ustanovenia § 30 ods. 1 čl. I. zákona č. 191/1950 Zb. zaplatenie zmenky možno pre celú zmenkovú sumu alebo pre jej časť zaručiť zmenečným ručením. Zmenečné ručenie predstavuje zvláštny právny prostriedok, ktorého najvýznamnejším znakom je to, že nesmeruje voči presne definovanému veriteľovi, ale voči každému majiteľovi zmenky. Zmenečný ručiteľ (avalista) svojím ručiteľským vyhlásením garantuje zaplatenie zmenkovej sumy všetkými dlžníkmi, ktorí sú už podpísaní na zmenke v dobe, keď urobí svoje prehlásenie, takisto ako tými, ktorí sa dlžníkmi stanú v budúcnosti. Nejde teda len o náhradníka hlavného dlžníka, ako je to u všeobecných zabezpečovacích prostriedkov podľa Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka. Vôbec nejde o ručenie za osobu. Avalista ručí za vyplatenie zmenky. Zaplatenie zmenky je zabezpečené zmenkovým ručením vo vzťahu k tomu, kto je v danom čase zmenkovým veriteľom, to znamená voči majiteľovi zmenky. Avalista je samostatným dlžníkom a osoba avaláta len určuje, aká je kvalita a výška jeho záväzku a aké je jeho postavenie vyplývajúce zo zmenky. Nie je dlžníkom akcesorským ako bežný ručiteľ, ale je dlžníkom samostatným, pri postihu solidárnym so všetkými ostatnými dlžníkmi.

Z vyššie uvedeného plynie, že zmenečný ručiteľ ručí za zaplatenie zmenkovej sumy každému majiteľovi zmenky, a to aj vtedy, ak zmenkové ručenie prevzal za neho. Sťažovateľ je majiteľom predmetnej zmenky, preto je oprávnený domáhať sa práva z tejto zmenky voči avalistovi.

Rozsudok najvyššieho súdu z 27. apríla 2006 je arbitrárnym a svojvoľným rozhodnutím. Preto ním bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj princíp právnej istoty (PL. ÚS 36/95). Jeho súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Požiadavka právnej istoty je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie.

Najvyšší súd v predmetnej veci dvakrát rozhodol ako súd dovolací. Vo svojom prvom rozhodnutí vyslovil názor, že sťažovateľ môže uplatňovať právo zo zmenky voči svojmu ručiteľovi. V sťažnosťou napádanom rozsudku z 27. apríla 2006 vyslovil úplne opačný názor. Dovolací súd tento svoj názorový obrat nezaložil na žiadnych nových skutočnostiach. Tým, že dovolací súd rozhodol vo svojich dvoch rozsudkoch v tej istej veci na základe totožných skutkových zistení s diametrálne odlišným výsledkom a svoj názorový posun ničím neodôvodnil, je jeho rozsudok z 27. apríla 2006 sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 v rozpore s ústavou chráneným princípom právnej istoty a porušuje právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa uvedených článkov ústavy, listiny a dohovoru.

Podľa ustáleného názoru ústavného súdu do pojmu majetku patria aj pohľadávky. Pohľadávka sťažovateľa, ktorú si uplatnil proti svojmu avalistovi súdnou cestou, je jeho majetkom.

Rozsudkom najvyššieho súdu z 27. apríla 2006 sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 bolo preto popri základnom práve sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie porušené aj jeho základné právo vlastníť majetok a jeho základné právo na ochranu majetku podľa čl. 20

ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru.

Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom tohto znenia: *„Základné právo spoločnosti E. Kft., so sídlom (...) Maďarská republika na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, jeho základné právo vlastniť majetok a jeho základné právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj jeho právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 04. 2006 sp. zn. I M Obdo V 8/2004 porušené bolo.*

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 04. 2006 sp. zn. I M Obdo V 8/2004 sa zrušuje a vec mu sa vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa na účet jeho právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Z príloh, ktoré sťažovateľ k svojej sťažnosti pripojil (predovšetkým z fotokópií na vec sa vzťahujúcich súdnych rozhodnutí) vyplýva, že bývalý Mestský súd v Bratislave založil výrok svojho rozsudku č. k. 25 Zm 17/95-103 z 15. júla 1996 (ktorým ponechal zmenkový platobný rozkaz v predmetnej veci v platnosti) na týchto podstatných dôvodoch: *„Na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že námietky odporcu sú nedôvodné v plnom rozsahu. Na základe predloženého výpisu z obchodného registra spoločnosti navrhovateľa mal súd za preukázané právo navrhovateľa používať v obchodnom styku obchodné meno tak, ako je uvedené na zmenke, ktorá je predmetom sporu. (...) odporcu sa podpísala ako aval zmenky predpísanej kolónke pre akcept zmenečníka zmenky a to priamo pri podpise zmenečníka, ktorým je firma E., s. r. o., D.. Z výpovede svedka Ing. L. P., ktorý zmenku podpisoval za banku odporcu, jednoznačne vyplýva, že zmenku avaloval za firmu E. ako klienta (...) odporcu.*

Tým vyvrátil samotné tvrdenie zástupcu odporcu, že banka avalovala zmenku za vystaviteľa a majiteľa zmenky, teda navrhovateľa v súlade s § 9 ods. 1 Zmenkového a šekového zákona č. 191/1950 Zb. Poslednú námietku odporcu voči platnosti zmenky s poukazom na ustanovenie § 39 Obč. zák., že zmenka je v rozpore so zákonom a dobrými mravmi, súd posudzoval v zmysle § 17 Zmenkového a šekového zákona.

Podľa citovaného ustanovenia, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi, alebo predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

Na základe výpovedi účastníkov konania, svedka P., a predložených listinných dôkazov v originále alebo úradnom preklade, mal súd za preukázané, že navrhovateľ nadobudol zmenku v dobrej viere ako obchodnú záruku kontraktu, ktorý je v kauzálnej príčine s vystavenou zmenkou. Po vystavení zmenky a jej akceptom zo strany firmy E. ako zmenečníka a hlavného dlžníka, navrhovateľ odovzdal originál zmenky zmenečníkovi, aby dal avalovať zmenku vo svojej banke, ktorá navrhovateľovi nebola známa. Zástupcu odporcu, aby avaloval zmenku, presvedčil samotný zástupca zmenečníka, pričom zástupca banky odporcu Ing. P. nepovažoval za potrebné bližšie skúmanie kontrakt, ktorý zmenka zabezpečovala. Naviac po uplynutí lehoty splatnosti zmenky samotná banka odporcu na požiadanie spoločnosti navrhovateľa zabezpečila protest zmenky pre nezaplatenie, pričom nenamietala v tomto čase platnosť zmenky a protest vykonala. Až potom, keď zmenečník nesplatil zmenku navrhovateľovi a navrhovateľ uplatnil práva zo zmenky voči odporcovi ako avalistovi zmenky, začal odporca namietat' zákonnosť a platnosť tejto zmenky. Na základe tejto dôkaznej situácie súd dospel k záveru, že zmenka bola vystavená a podpísaná v súlade so zákonom. Preto potvrdil zmenkový platobný rozkaz v celom rozsahu.“

Najvyšší súd v odvolacom konaní na základe odvolania žalovaného rozsudkom sp. zn. 3 Obo 318/96 z 3. apríla 1997 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že zmenkový platobný rozkaz zrušil, vysloviac: «... Odporca namietal platnosť zmenky vzhľadom na nesprávne označenie názvu osoby, ktorej, resp. na rad ktorej sa má platiť, pretože na líci zmenky znie E. Ltd. a označenie na rubopise znie E. Kft., bez označenia sídla.

Najvyšší súd Slovenskej republiky výpisom z obchodného registra Obchodného súdu,

Súdu hlavného mesta B. mal za preukázané, že navrhovateľ má právo používať obchodný názov podniku v obidvoch podobách tak, ako sú uvedené na zmenke, preto námietku platnosti zmenky z uvedeného dôvodu považoval za neoprávnenú. V druhej námietke odporca poukázal na skutočnosť, že aval je podpísaný bez doložky na zmenke z čoho vyplýva, že ručil za vystaviteľa.

Podľa ust. § 31 ods. 1 zák. č. 191/1950 Zb. ručiteľské vyhlásenie sa píše na zmenku alebo na privesok. Podľa ods. 2 cit. zák. ust. ručenie sa vyjadruje slovami „ako ručiteľ“ alebo inou doložkou rovnakého významu, ručiteľ ho podpíše.

Podľa ods. 3 cit. zák. ust. o holom podpise ručiteľa na líci zmenky platí, že zakladá zmenečné ručenie, ak nejde o podpis zmenečníka alebo vystaviteľa.

Podľa ods. 4 cit. zák. ust. vo vyhlásení treba udať, za koho sa prejíma. Ak to nie je udané platí, že sa prejíma za vystaviteľa.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že holý podpis ručiteľa na líci zmenky platí ako ručiteľské prehlásenie. Ide o prípad tzv. nevyplneného ručiteľského prehlásenia. Pre každý nevyplnený záväzok avalistu je však typické, že neuvádza meno avaláta, teda toho, za koho bolo ručenie prevzaté. Zákon však podporne stanovuje, že ak nie je avalát avalistom označený, je avalátom vždy vystaviteľ. Ak má byť ručiteľský záväzok zriadený za akýkoľvek iný zmenečný subjekt, ako je vystaviteľ, musí byť oprávnený (avalát) v ručiteľskom vyhlásení výslovne uvedený. V danom prípade sa odporca ako ručiteľ podpísal na líci zmenky a neuviedol, za koho prevzal zmenečné ručenie. Vychádzajúc z ust. § 31 ods. 4 zák. č. 191/1950 Zb. najvyšší súd konštatoval, že odporca ručil za vystaviteľa zmenky a preto je právne neopodstatnené, aby si navrhovateľ uplatňoval nárok zo zmenky proti svojmu vlastnému ručiteľovi. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto považoval námietku odporcu ohľadne zmenečného ručenia za dôvodnú a preto podľa ust. § 175 ods. 3 O. s. p. zmenkový platobný rozkaz proti odporcovi zrušil v celom rozsahu.»

Sťažovateľ napadol rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaním. Najvyšší súd ako dovolací súd svojím rozsudkom z 19. septembra 2001 sp. zn. Obdo V. 27/98 zrušil rozsudok odvolacieho súdu sp. zn. 3 Obo 318/96 z 3. apríla 1997 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, vysloviac tento právny názor: „Predmetom sporu je právo navrhovateľa na zaplatenie peňažnej pohľadávky 246 870 DEM voči odporcovi vyplývajúcej zo zmenky.

Zmenku vystavil navrhovateľ 15. apríla 1994. Obsahuje bezpodmienečný platobný príkaz, určený zmenečníkovi E., spoločnosti s ručením obmedzeným, D., zaplatiť 246 870 DEM so splatnosťou na videnie. Zmenečník zmenku prijal, čo svojím podpisom na zmenke potvrdil, čím mu vznikol záväzok platiť (§ 28 ZZaŠ).

Vykonaním ručiteľského prehlásenia do textu zmenky vzniká ručiteľský záväzok ručiteľa (avalistu) zaplatiť zmenkovú sumu. Zmenečné ručiteľstvo patrí do skupiny osobných zaistovacích právnych nástrojov. Týmto ručiteľstvom sú najčastejšie zabezpečené záväzky trasáta a trasanta (príjemcu zmenky a vystaviteľa zmenky). Záväzok zmenkového ručiteľa býva prevažne adresný, to znamená, že sa viaže ku zmenkovému záväzku určitého zmenkového dlžníka, keďže zabezpečuje zaplatenie zmenkového dlhu dlžníka. Preto v ručiteľskom prehlásení sa uvádza, za koho zmenečný ručiteľ zmenečnú záruku preberá.

Zmenečné ručiteľstvo nemôže byť neadresné, neadresné však môže byť ručiteľské vyhlásenie. V prípade, ak v ručiteľskej doložke nie je uvedené za koho ručiteľstvo preberá, je za avaláta podľa § 31 ods. 4 ZZaŠ pokladaný výstavca zmenky. Z textu tohto ustanovenia jednoznačne vyplýva, že táto právna domnienka je nevyvrátiteľná. To znamená, že i v prípade, ak bol preukázaný úmysel avaláta zaručiť sa za zmenečného dlžníka a neuviedol v ručiteľskej doložke za koho ručenie preberá, bezpodmienečne platí, že ručí za vystaviteľa.

V prejednávanej veci odporca ako zmenečný ručiteľ do zmenky neuviedol osobu, za ktorú zmenečné ručiteľstvo preberá. Odvolací súd správne konštatoval, že odporca v zmysle § 31 ods. 4 ZZaŠ ručí za vystaviteľa zmenky. Dovolací súd však nesúhlasí so záverom odvolacieho súdu v tom, že je právne neopodstatnené, aby navrhovateľ uplatnil právo zo zmenky proti svojmu vlastnému ručiteľovi, pretože takéto stanovisko nemá oporu v žiadnom ustanovení ZZaŠ.

Totožnosť v osobe remitenta (majiteľa zmenky) a trasanta (vystaviteľa zmenky) je typický pre cudziu zmenku na vlastný rad na rozdiel od klasickej cudzej zmenky, kde majiteľ zmenky, na rad ktorého má byť podľa zmenky platené, je osobou odlišnou od vystaviteľa zmenky. Ku zmene tohto stavu dochádza na klasickú cudziu zmenku indosovaním cudzej zmenky na vlastný rad.

Podľa názoru dovolacieho súdu tým, že avalista ručí za vystaviteľa cudzej zmenky, ktorý je súčasne i zmenečným veriteľom, nespôsobuje neplatnosť ručiteľského zmenečného

záväzku s následnou nemožnosťou zmenečného veriteľa domáhať sa práva z tejto zmenky voči zmenečnému ručiteľovi.

Je nepochybné, že navrhovateľ je majiteľom zmenky (remitentom).

Podľa § 47 ods. 1 ZZaŠ všetci, ktorí zmenku vystavili, prijali, indosovali alebo sa na nej zaručili, sú viazaní majiteľovi rukou spoločnou a nerozdielnou.

Majiteľ môže žiadať plnenie od každého z nich alebo od niekoľkých z nich alebo od všetkých dohromady a nie je viazaný poradím, v ktorom sa zaviazali (§ 47 ods. 2 ZZaŠ).

Z uvedeného je zrejmé, že zmeneční dlžníci sú zaviazaní solidárne. Ustanovenie § 47 ods. 1 a ods. 2 zákona oprávňuje navrhovateľa, ako majiteľa zmenky, požadovať plnenie zo zmenky aj voči odporcovi, ako svojmu zmenečnému ručiteľovi. Zmenečný ručiteľ môže byť vyzvaný na plnenie bez toho, aby vopred bolo neúspešne požadované plnenie od zmenečného dlžníka.

Zmenečný ručiteľ napokon ak vyplatí zmenečnú istinu zmenečnému veriteľovi, nadobúda právo zo zmenky voči tomu, za koho sa zaručil i proti všetkým, kto sú tejto osobe zmenečne zaviazaní (§ 32 ods. 3 ZZaŠ). To znamená, že zmenečný ručiteľ má právo regresu. V danom prípade by mal právo regresu voči zmenečníkovi.

Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd síce správne zistil skutkový stav veci, ale dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci. Preto dovolací súd podľa § 243b ods. 2 O. s. p. dovolaniu navrhovateľa vyhovel a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.“

Odvolací súd, ktorý bol viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, svojím rozsudkom z 29. mája 2003 sp. zn. 3 Obo 312/01 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. V konaní o mimoriadnom dovolaní podanom generálnym prokurátorom proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu z 29. mája 2003 však najvyšší súd rozsudkom z 27. apríla 2006 sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 zrušil rozsudok odvolacieho súdu z 29. mája 2003 sp. zn. 3 Obo 312/01 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V odôvodnení sťažovateľom napádaného rozsudku sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 z 27. apríla 2006 najvyšší súd uviedol: *«Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, na podnet žalovaného, podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor a navrhol rozsudok*

z 29. 5. 2003, č. k. 3 Obo 312/01-186 zrušiť a vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Na jeho zdôvodnenie uviedol, že zmenkové ručenie je zabezpečovacím vzťahom, v ktorom zmenkový ručiteľ vyznačí svoj záväzok popri niektorej zmenkovo zaviazanej osobe. Takýmto spôsobom sa môže zabezpečiť každý zmenkový dlžník, pričom zmenkový ručiteľ je zviazaný rovnako ako dlžník, za ktorého sa zaručil. Ručiteľské vyhlásenie sa robí ručiteľskou doložkou, ako je napr. „per aval“, „ako ručiteľ“. Ak nie je v ručiteľskej doložke vyjadrenie za koho sa ručenie preberá a ručiteľ sa podpísal bez doložky na prednej strane zmenky, pokladá sa to za podpis ručiteľa, ak nejde o podpis vystaviteľa alebo zmenečníka. V takýchto prípadoch ide v zmysle § 31 ods. 4 zák. č. 191/1950 Zb. za ručiteľstvo v prospech vystaviteľa zmenky. V danom prípade sa bývalá S., a. s., teraz U., a. s., zaručila bez uvedenia, za koho ručenie preberá, pri splnení označenia per aval. Z vyššie uvedeného vyplýva, že sa zaručila za vystaviteľa zmenky, t. j. žalobcu. Na veci nič nemení, že ručiteľská doložka je pri zmenečníkovi, t. j. E., spol. s r. o., D. Nie je teda podstatné, že ručiteľské vyhlásenie je takto možné dávať do súvisu s podpisom zmenečníka. V danom prípade išlo o zmenku cudziu na vlastný rad, ktorá bola v rukách remitenta. Majiteľ zmenky bol teda zároveň aj jej vystaviteľom. Z danej situácie vyplýva záver, že žalobca je sám sebe dlžníkom. Toto však z hľadiska Obč. zák. a zák. č. 191/1950 Zb. je vylúčené. Ručenie za danej situácie nebolo realizované. K jeho realizácii by mohlo dôjsť len vtedy, keby došlo k indosovaniu zmenky. Až potom by vzniklo potrebné rozdelenie dlžníka a veriteľa. Teda až ďalšiemu majiteľovi zmenky - remitentovi by ručil avalista na základe záväzku vystaviteľa zmenky. Žalobca, ako vystaviteľ zmenky, preto nemôže v súdnom konaní uplatňovať práva zo zmenky proti svojmu vlastnému ručiteľovi - žalovanému.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietnuť. S názorom vysloveným v mimoriadnom dovolaní nesúhlasil, pretože zákaz totožnosti vystaviteľa zmenky a zmenečníka sa na daný prípad nevzťahuje, lebo žalobca bol vystaviteľom predmetnej zmenky, ale nebol zmenečníkom. Ďalej uviedol, že zmenečný ručiteľ svojím ručiteľským vyhlásením garantuje zaplatenie zmenkovej istiny všetkým dlžníkom, ktorí sú už podpísaní na zmenke v dobe, keď robí svoje prehlásenie, takisto ako tým, ktorí sa dlžníkmi stanú v budúcnosti. Avalista je samostatným dlžníkom. Nieje dlžníkom akcesorickým ako bežný ručiteľ, ale je dlžníkom samostatným, pri postihu solidárnym so všetkými ostatnými dlžníkmi. Zmenečný ručiteľ ručí za zaplatenie zmenkovej

sumy každému majiteľovi zmenky, a to aj vtedy, ak zmenkové ručenie prevzal za neho. Žalobca je majiteľom predmetnej zmenky, preto je oprávnený domáhať sa práva z tejto zmenky voči žalovanému.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O. s. p.), po zistení, že boli splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e O. s. p., vec preskúmal podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Podľa ust. § 31 ods. 1 a ods. 4 zákona č. 191/1950 Zb. (ďalej len zákon) ručiteľské vyhlásenie sa píše na zmenku alebo na prívesok. Vy vyhlásení treba udať, za koho sa prejíma. Ak nie je udané, platí, že sa prejíma za vystaviteľa.

Ak zaplatí zmenečný ručiteľ zmenku, nadobúda práva zo zmenky proti tomu, za koho sa zaručil a proti všetkým, ktorí sú tejto osobe zmenečne zaviazaní (§ 32 ods. 3 zákona).

Podľa ust. § 47 ods. 1 zákona všetci, ktorí zmenku vystavili, prijali, indosovali alebo sa na nej zaručili, sú zaviazaní majiteľovi rukou spoločnou a nerozdielnou.

Námietky generálneho prokurátora v mimoriadnom dovolaní a žalovaného v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu smerujú voči právu žalobcu, ako vystaviteľa cudzej zmenky na vlastný rad, uplatňovať v súdnom konaní práva zo zmenky proti vlastnému ručiteľovi, ktorý je na strane žalovaného.

Z vykonaného dokazovania, ako aj z predmetnej zmenky vyplýva, že žalobca je výstavcom cudzej zmenky na vlastný rad a právny predchodca žalovaného podpísal zmenku ako avalista, bez uvedenia, za koho zmenku avaluje.

Ak v ručiteľskej doložke nie je vyjadrené, za koho ručenie preberá, platí zákonná fikcia (§ 31 ods. 4 zákona), že takéto ručiteľstvo sa považuje za ručiteľstvo v prospech vystaviteľa zmenky. Napokon v tomto štádiu konania táto skutočnosť nie je sporná, lebo súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd dospeli k rovnakému záveru.

Nesprávny je však názor súdu prvého stupňa, ako aj odvolacieho súdu, v napadnutom rozhodnutí, že v prejednávanej veci je žalobcovi dané právo požadovať plnenie zo zmenky proti zmenkovému ručiteľovi - žalovanému, preto dovolací súd námietku generálneho prokurátora, že ručenie tu zostáva, ale v danom prípade je nerealizovateľné, považoval za dôvodnú.

V ustanovení § 47 zákona je zakotvené právo majiteľa zmenky zakročiť voči

zmenečným dlžníkom naraz alebo len proti jednému, avšak za predpokladu, že postih je právne možný. Je potrebné súhlasiť s generálnym prokurátorom, že dlžník nemá postih proti svojmu ručiteľovi.

V prejednávanej veci je remitent žalobca a tento žalobca je zároveň vystaviteľ zmenky, čím nastala situácia, že je sám sebe zodpovedný za zaplatenie všetkého, na čo má právo zo zmenky (§ 9 zákona). Ak avalista - žalovaný by zmenku zaplatil, v danom prípade žalobcovi - remitentovi, vzniklo by mu tým právo požadovať zaplatenie zmenky od toho istého žalobcu, ale už ako dlžníka - vystaviteľa, za ktorého sa zaviazal žalovaný zmenku zaplatiť.

Žalobca ako vystaviteľ zmenky preto nemôže úspešne v súdnom konaní uplatňovať práva zo zmenky proti svojmu vlastnému ručiteľovi, ktorým je žalovaný.

Na základe uvedeného dovolací súd mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora vyhovel podľa ust. § 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 1 O. s. p. a napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu.»

III.

3.1 Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. (...)

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

Podľa § 3 ods. 1 čl. I zákona č. 191/1950 Zb. zmenka môže znieť na vlastný rad vystaviteľa.

Podľa § 9 ods. 1 čl. I zákona č. 191/1950 Zb. vystaviteľ zodpovedá za prijatie a zaplatenie zmenky.

Podľa § 28 čl. I zákona č. 191/1950 Zb. prijatím sa zmenečník zaväzuje zaplatiť zmenku pri sročnosti (ods. 1). Ak nie je zmenka zaplatená, má majiteľ, aj keď je vystaviteľom, proti prijímateľovi priamy nárok zo zmenky na všetko, čo možno žiadať podľa §§ 48 a 49.

Podľa § 30 čl. I zákona č. 191/1950 Zb. zaplatenie zmenky možno pre celú zmenkovú sumu alebo pre jej časť zaručiť zmenečným ručením (ods. 1). Túto záruku môže dať tretia osoba alebo aj ten, kto sa už na zmenku podpísal (ods. 2).

Podľa § 31 čl. I zákona č. 191/1950 Zb. o holom podpise ručiteľa na líci zmenky platí, že zakladá zmenečné ručenie, ak nejde o podpis zmenečníka alebo vystaviteľa (ods. 3). Vo vyhlásení treba udať, za koho sa prejíma. Ak to nie je udané, platí, že sa prejíma za vystaviteľa (ods. 4).

Podľa § 32 čl. I zákona č. 191/1950 Zb. zmenečný ručiteľ je zaviazaný ako ten, za koho sa zaručil (ods. 1). Zväzok zmenečného ručiteľa je platný i vtedy, ak zväzok, za ktorý sa zaručil, je neplatný z iného dôvodu než pre vadu formy (ods. 2). Ak zaplatí zmenečný ručiteľ zmenku, nadobúda práva zo zmenky proti tomu, za koho sa zaručil a proti všetkým, ktorí sú tejto osobe zmenečne zviazaní (ods. 3).

Podľa § 47 čl. I zákona č. 191/1950 Zb. všetci, ktorí zmenku vystavili, prijali, indosovali alebo sa na nej zaručili, sú zviazaní majiteľovi rukou spoločnou a nerozdielnou (ods. 1). Majiteľ môže žiadať plnenie od každého z nich alebo od niekoľkých z nich alebo od všetkých dohromady a nie je viazaný poradím, v ktorom sa zviazali (ods. 2). Rovnaké právo má každá osoba, ktorá sa podpísala na zmenku a ju vyplatila (ods. 3).

3.2 Predmetom konania pred ústavným súdom nie je posúdenie sťažovateľom uplatnenej pohľadávky zo zmenky proti žalovanému v konaní vedenom v prvom stupni pred bývalým mestským súdom pod sp. zn. 25 Zm 17/95, ale námietka sťažovateľa, že právny záver najvyššieho súdu v konaní o mimoriadnom dovolaní v predmetnej veci, podľa ktorého sťažovateľ ako vystaviteľ cudzej zmenky na vlastný rad a zároveň jej majiteľ (remitent),

nemôže úspešne v súdnom konaní uplatňovať práva zo zmenky proti svojmu vlastnému ručiteľovi, je arbitrárny a porušuje sťažovateľom označené práva podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu k dohovoru.

Pretože riešenie uvedenej prejudiciálnej otázky v právnej veci sťažovateľa je konečné, pričom má (vzhľadom na okolnosti daného prípadu) význam pre rozhodnutie v merite veci a môže vyústiť v zamietnutie sťažovateľom uplatňovaných nárokov, mohol mať namietaný právny názor najvyššieho súdu obsiahnutý v napádanom rozhodnutí dopad do sféry sťažovateľom označených práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu k dohovoru.

Sťažovateľ namietal, že najvyšší súd v predmetnej veci rozhodol ako súd dovolací dvakrát (prvýkrát na základe dovolania podaného sťažovateľom a neskôr, po opätovnom rozhodnutí odvolacieho súdu vo veci, na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom). Vo svojom prvom rozhodnutí o dovolaní vyslovil názor, že sťažovateľ môže uplatňovať právo zo zmenky voči svojmu ručiteľovi. V sťažnosťou napádanom rozsudku z 27. apríla 2006 vyslovil úplne opačný názor. Tým, že najvyšší súd rozhodol vo svojich dvoch rozsudkoch v tej istej veci na základe totožných skutkových zistení s diametrálne odlišným výsledkom a svoj názorový posun ničím neodôvodnil, je jeho rozsudok z 27. apríla 2006 sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 v rozpore s ústavou chráneným princípom právnej istoty a porušuje právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99).

Základné právo zaručené v čl. 20 ods. 1 ústavy zahŕňa pritom požiadavku minimálnych garancií procesnej povahy ustanovených priamo v čl. 20 ods. 1 ústavy,

ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny), zahŕňajúceho taktiež požiadavku spravodlivosti súdneho konania [čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. I. ÚS 23/01, III. ÚS 328/05)].

Rovnako Európsky súd pre ľudské práva pri rozhodovaní o porušení čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru skúma (okrem iného) aj dodržiavanie procesných pravidiel príslušnými orgánmi [napr. v rozsudku z 21. mája 2002 vo veci Jokela v. Fínsko (No 28 856/95) hovorí tiež o „inherent procedural requirements“ (základných procesných požiadavkách) označeného ustanovenia]. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Súčasťou základného práva všetkých vlastníkov na „rovnaký zákonný obsah a ochranu“ vlastníctva v zmysle čl. 20 ods. 1 ústavy je tiež požiadavka, aby súdne konanie, v ktorom o ochranu tohto základného práva ide, dôsledne rešpektovalo (s poukazom aj na čl. 152 ods. 4 ústavy) ústavné princípy právnej istoty, rovnosti a zákazu diskriminácie.

V prípadoch, keď sa všeobecný súd pri rozhodovaní o majetkových právach účastníkov civilného konania dôsledne označenými ústavnými princípmi neriadil, pretože sa v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia nevyrovnal s ustáleným odlišným právnym názorom vysloveným v iných rozhodnutiach všeobecných súdov týkajúcich sa skutkovo a právne obdobných prípadov, vyslovil ústavný súd porušenie základného práva dotknutého účastníka takéhoto konania podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, prípadne porušenie práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru (napr. III. ÚS 328/05).

V posudzovanom prípade však najvyšší súd rozhodoval opakovane v tej istej veci na základe uplatnenia opravných prostriedkov prípustných v civilnom konaní podľa Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Rozdielne posúdenie skutkových okolností prípadu alebo odchyľne posúdenie určitej právnej otázky súdom rozhodujúcim o opravnom prostriedku v porovnaní so závermi preskúmaného súdneho rozhodnutia

nemôže samo osebe založiť porušenie základných práv alebo slobôd účastníka súdneho konania v dôsledku porušenia princípu právnej istoty. V danom prípade rozhodoval najvyšší súd o mimoriadnom dovolaní podanom generálnym prokurátorom. Skutočnosť, že rozhodoval na základe „totožných skutkových zistení“ zodpovedá charakteru a povahe konania o mimoriadnom dovolaní, v ktorom možno napadnuté rozhodnutie preskúmať aj z hľadiska „právneho posúdenia veci“ (§ 243f ods. 1 OSP). Vylúčenie možnosti odchyliť sa od právnych záverov preskúmaného súdneho rozhodnutia pre súd rozhodujúci o podanom opravnom prostriedku by bolo v rozpore s požiadavkou účinnosti a efektívnosti tohto opravného prostriedku a v konečnom dôsledku by popieralo jeho účel (nápravu prípadnej nezákonnosti rozhodnutia spočívajúcej v nesprávnom právnom posúdení veci).

Sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom ani nenamieta, že by sa na konkrétne okolnosti jeho právnej veci vzťahovala ustálená judikatúra všeobecných súdov, od ktorej sa najvyšší súd v napádanom rozsudku z 27. apríla 2006 bezdôvodne odchytil.

Z obsahu sťažovateľom napádaného rozsudku z 27. apríla 2006 sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 ústavný súd zistil, že najvyšší súd svoj nesúhlas s právnym názorom obsiahnutým v preskúmanom rozhodnutí (v rozsudku najvyššieho súdu z 29. mája 2003 sp. zn. 3 Obo 312/01) v otázke, ktorá je predmetom podanej ústavnej sťažnosti, odôvodnil na stranách 5 až 7 rozsudku sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 z 27. apríla 2006.

Ústavný súd sa preto v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zaoberal otázkou, či obsah odôvodnenia napádaného rozsudku najvyššieho súdu z 27. apríla 2006 sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 opodstatňuje prijatie sťažnosti na ďalšie konanie vo vzťahu k sťažovateľom formulovanej požiadavke na ochranu ústavnosti v rozsahu ním označených práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu k dohovoru.

3.3 Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie v občianskoprávných veciach patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, usmerňovať vývoj judikatúry všeobecných súdov z hľadiska správnosti výkladu a uplatňovania zákonov (za podmienky rešpektovania jeho ústavnej konformity), alebo zjednocovať judikatúru všeobecných súdov (čo je kompetenciou práve najvyššieho súdu pozri napr. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05).

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Obdo V 8/2004 z 27. apríla 2006 (s prihliadnutím k obsahu predchádzajúcich rozhodnutí mestského súdu a najvyššieho súdu v predmetnej veci) dospel ústavný súd k záveru, že závery najvyššieho súdu v sťažovateľom napádanom rozhodnutí nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné

a neudržateľné vo vzťahu k sťažovateľom označeným právam podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu k dohovoru.

Právnu úpravu regulujúcu zaviazanosť účastníkov zmenkovoprávných vzťahov v súvislosti s plnením zmenkových záväzkov upravuje viacero ustanovení čl. I zákona č. 191/1950 Zb. (predovšetkým ustanovenia § 9, § 15, § 28, § 30, § 32, § 49, § 50 a § 63 čl. I zákona č. 191/1950 Zb.).

Podľa § 30 ods. 1 čl. I zákona č. 191/1950 Zb. možno zaplatenie zmenky pre celú zmenkovú sumu alebo pre jej časť zaručiť zmenečným ručením.

Charakteristickým znakom zabezpečovacích záväzkov býva ich akcesorita a subsidiarita. Pre zmenkové záväzky je naopak typická ich samostatnosť. Zmenečné ručenie teda nemôže byť zaisťovacím inštitútom nadaným v plnej miere typickými vlastnosťami zabezpečovacích záväzkov a súčasne v sebe zahŕňať štandardný a vo svojej podstate diametrálne odlišný zmenkový záväzok.

Z ustanovení § 47 čl. I zákona č. 191/1950 Zb. vyplýva solidarita záväzku zmenečného ručiteľa so záväzkom zabezpečovaným (ako aj so záväzkami ďalších zmenkových dlžníkov) vo vzťahu k majiteľovi zmenky (zmenkovému veriteľovi), v dôsledku čoho je vylúčená subsidiarita záväzku zmenečného ručiteľa vo vzťahu k záväzku zabezpečovanému (teda vylúčenie požiadavky, aby bolo právo najskôr bezúspešne uplatnené u dlžníka ručením zabezpečovaného záväzku ako predpoklad úspešného uplatnenia práva proti ručiteľovi). Nemožno však z neho explicitne vyvodit' absolútne vylúčenie akcesority záväzku zmenečného ručiteľa vo vzťahu k zabezpečovanému záväzku (tak ako vo svojej sťažnosti argumentuje sťažovateľ), a to vzhľadom na osobitnú právnu úpravu postavenia zmenečného ručiteľa (§ 32 čl. I zákona č. 191/1950 Zb.).

Záväzok zmenečného ručiteľa je vždy adresný, čo znamená, že sa viaže k zmenkovému záväzku určitého zmenkového dlžníka (§ 31 ods. 4 čl. I zákona č. 191/1950 Zb.) a že sa ním zaisťuje zaplatenie zmenkového dlhu tohto zmenkového

dlžníka. Zmenečný ručiteľ je zaviazaný ako ten, za koho sa zaručil (§ 32 ods. 1 čl. I zákona č. 191/1950 Zb.). Obsah a povaha zmenkového záväzku zmenečného ručiteľa (avalistu) závisia, aj keď nie absolútne, na obsahu a povahe záväzku toho zmenkového dlžníka (avaláta) za ktorého bolo zmenkové ručenie prevzaté. Ak je avalát hlavným zmenkovým dlžníkom, má aj záväzok avalistu povahu záväzku priameho, ak je avalát postihovým zmenkovým dlžníkom, je záväzok avalistu taktiež zmenkovým záväzkom postihovým (§ 43 až 54 čl. I zákona č. 191/1950 Zb.).

Záväzok zmenečného ručiteľa možno s ohľadom na jeho obsahovú závislosť a čiastočnú existenčnú závislosť na zabezpečenom záväzku (napr. na vznik ručiteľského záväzku nemá vplyv skutočnosť, že zabezpečený záväzok je neplatný z iného dôvodu než pre vadu formy, no v dôsledku zániku zabezpečeného záväzku zaniká aj záväzok zmenečného ručiteľa) považovať za záväzok akcesorický s tým, že jeho akcesorita je významným spôsobom obmedzená. Ustanovenie § 32 zákona č. 191/1950 Zb. v tomto smere zásadným spôsobom obmedzuje samostatnosť záväzku avalistu, čím akcentuje zaisťovaciu funkciu tohto inštitútu.

Sťažovateľ v argumentácii obsiahnutej v sťažnosti podanej ústavnému súdu sám pripúšťa, že v danom prípade vystavil cudziu zmenku na vlastný rad v úmysle zabezpečiť si vyplatenie zmenkovej sumy zmenečníkom. Ako remitent (t. j. prvý majiteľ) uvedenej zmenky by sa stal zmenečným dlžníkom len vtedy, ak by previedol zmenku indosamentom na inú osobu. To sa dosiaľ nestalo. Ako vystaviteľ cudzej zmenky na vlastný rad sa nemohol stať dlžníkom sebe samému (§ 9 ods. 1 a § 47 ods. 1 čl. I zákona č. 191/1950 Zb.). Až do tohto okamihu neexistuje voči nemu právo na zaplatenie zmenky. Sťažovateľ ako vystaviteľ zmenky nemá voči sebe ako majiteľovi zmenky zmenkový záväzok.

Za danej situácie najvyšší súd v napádanom rozsudku z 27. apríla 2006, konštatujúc, že žalovaný prevzal zmenečné ručenie za sťažovateľa (ako vystaviteľa zmenky), vykladal ustanovenie § 47 čl. I zákona č. 191/1950 Zb. reštriktívne v porovnaní s jeho doslovným znením (t. j. že uplatnenie označeného ustanovenia prichádza do úvahy „... za predpokladu,

že postih je právne možný...“) v kontexte s právnou úpravou postavenia zmenečného ručiteľa v zmysle § 32 čl. I zákona č. 191/1950 Zb.

V rámci posúdenia zisteného a ustáleného skutkového stavu najvyšší súd na základe konkrétnych faktov zrozumiteľne a bez zjavných logických protirečení vysvetlil svoj záver, ktorým sa odchyľil od predchádzajúceho rozsudkov sp. zn. Obdo V. 27/98 z 19. septembra 2001 a sp. zn. 3 Obo 312/01 z 29. mája 2003.

Jeho závery v napádanom rozsudku z 27. apríla 2006 možno považovať z ústavného hľadiska za dostatočné a relevantné, opierajúce sa o konkrétne skutočnosti vyplývajúce z vykonaného dokazovania. Vzhľadom na konkrétne okolnosti nemožno výklad a interpretáciu zákona, ktorú najvyšší súd v danom prípade zvolil, považovať arbitrárnu, teda zásadným spôsobom popierajúcu znenie právnych noriem aplikovateľných v danej veci.

Ústavný súd sa vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nedomnieva, že by závery najvyššieho súdu v predmetnej veci bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné so sťažovateľom označenými článkami ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu k dohovoru, teda, že by z jeho strany nebola sťažovateľovi poskytnutá súdna ochrana ústavne konformným spôsobom.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2006